

gunberro, citat entre Auch i Tolosa (*Itin. de Jerusalem*, 550.10).

En relació amb això posarem el marcat regust hipocorístic del NP: «uxor ejus nomine *Orgolosa*» a. 1138; «que fon de N'Arguylosa» a. 1389; cogn. *Orgullós* a Surp (Cpbr. de Rialb c. 1600, f° 43r°).

Ningú dubta que en aquesta petita vall arran d'Andorra n'hi calia un de castell. *Orgolell* fou, doncs, **URGOLI + -ELLU**, com 'el meu petit orgull' que pensaria el seu senyor. En un altre lloc el diminutiu fou en *-ol*: *Argullol*, el vell cognom manresà, que es convertí en nom del famós hostel de *L'Argullol* de Calaf, tant cantat en les cobles del *Romllo*. de MilàF.

Però la formació en *-ell*, sobre aquest nom, no té res de peculiar de les zones on la toponímia ens orienta més o menys fortament cap a noms de substrat basc, car ens reapareix ja ben avall del Conflent: Casa i Torrent d'*argudél* a la r. entre Nyer i Toès (xxiii, 150; xxiv, 19).

Altrament aquesta etimologia romànica, post-antropònica, és quasi la única que s'ha albirat. Car si veiéssim alguna obertura per la banda del basc o ibèric, ens faria rumiar. Però la sufixació en *-ell* (o *-ol*) li és tan estranya, que ja ens posa en guàrdia contra tota inducció d'aquesta banda. Cert que hi ha un grupet aquitano-bascode *Orcoien*, *Orgoanno*, que hom trobarà aplegat i documentat en el plec II del dossier d'*Organyà*. Això, però, pertany als elements cèltics de l'aquità: **ORGET-/ORGAN-/ORGEN-**: *Orgetorix*, irl. antic *orgaim* 'jo colpeixo, fereixo': amb un *Orgios* epigràfic, i un *Organeles* hapax del S. XII; però com que aquest el trobem cap a Ponts, a penes podem torbar-nos-hi gens, i ho estudiarem inseparablement amb *Organyà*. Res d'això no ens acosta a la forma amb *-l* de l'arrel d'*Argolell*.

Vall d'**ARGOLES** a Miravet, on crec que hi ha hagut un aqüeducte o pont de séquia (xiii, 84.10). Probablement **ARCUA**, pl. d'**ARCU**, neutre vulgar per *arcus*, *-cuus*. Pron. *árquya* per part dels moriscos, s'hi canviaria la *-y* en la seva afí la consonant velar *-l-* del català; i propagant-hi la *-l-* de l'article *al-árquya*.

Argoletxes, V. *Algoletja* *Argongeña*, V. ape. a *Ardenya* *Argosam*, V. *Arboç*

ARGUENES pda. del te. d'Algar de Palància (xxx, 40.26); més xurro això que val., car continua pel te. de Sogorb (41.10) i SSiv. ho documenta *Arganas* l'any 1340 a Torres-Torres; també hi sento la variant fon. *árgines* i fins *arines*. Veg. *arguenas* en DECH I, 268a 49ss., s. v. *angarillas*.

Arguens, *Vall d'~*, afl. dr. Segre provinent de Bóixols: deu ser forma errònia per *Vall d'Arques*.

Argullós, *-osa*, V. *Argolell*

Ariant i *Ariany*, veg. vol. I, 47

ARIBILLÉN. Com que se'ns havia extraviat la nota, s'hagué d'imprimir al vol. I, 296 sense identificar. Suplerta ara. En el *Rept.* figura entre les alq. del ter-

me d'Artà (103, Quadrado, 477); essent d'allà, deu ser el mateix que la *Torre de Garbalien* o *Qerbilien*, que assenyalen a Artà-Capdepera (des d'un document del S. XIII) en el vol. I, 294.6; dèiem que aquest deu ser germà mossàrab del val. *Creventent*: sens dubte nom romà, derivat del NP II. **CARVILIUS**. Les altres formes revestides pel nom val. i pel mall. s'expliquen, en la part inicial, per les pertorbacions aràbigues del consonantisme; aquest *Ari-*, ni així (algun error de còpia?); car potser s'hauria arribat arabitzant fins a *Ágri-*, però com que ni així no fóra fàcil la desaparició de *g*, tot plegat restaria forçat, si no suposem que hi hagué suma de *-bilien* amb *Art[à]*, en el terme del qual es troba.

15 ÀRIES

Aplegarem ací tots els NLL que vénen d'aquest NP, o de derivats; junt amb dades segures del NP. El més clar és *Paludàries* en el Vallès, poble agregat a Lliçà d'Amunt.

DOC. ANT. *Palazdarias* 959, i *Paladdaries* 990 (*Cart. St. Cugat* I, 52, 204); *Palatio de Ariès* 1098 (*Balari, Orig.* 252), *Paladdaries* 1146 (id. III, 149); *Palatio d'Ariis* 1175 i 1193 (*Kehr, Papsturk.*, p. 454), *Palau d'Ariès* 1359 (*CoDoACA* XII, 11).

El NP fou un manlleu del grec *'Arias*, arrelat ja en el llatí cristià hispànic (*Hübner, Inscr. Hisp. Cri.* 80); menys, *Aria* en temps pagans (*ThLL* II, 574); en temps romànics no fou tant de Cat. com de Castella, però també havia tingut llarg curs entre nosaltres. En efecte ja trobem el NP *Aries* en el bisbat de Bna. l'a. 1010 (*Mas, N. H. Bna.* IV, 290) (car és increïble que vingui del ll. cl. *aries*, *-etis* 'marrà'). Una variant més romanitzada: «-- Sig. *Arius*» NP a. 981, i no dubtem que es tracta d'aquell nom hel·leno-cristià (no pas del llatí) (*Abadal, P. i Rbg.*, núm. 263).

Enganxant-se-li la prep.: «Caseta de *Dàriès*» a Torrent (*Horta Val.*), xxx, 139.21. Adaptat a la declinació germànica: *Collo de Ariane* documentat prop d'Isclès S. XI (*Serrano, NHRbg.* 371). És clar que això no és indicatiu que aquest NP tingüés res de germànic, si bé hi hagué contactes. En el cas de *Valldariat* crec que també foren mers contactes.

VALLDARIET, que s'anomenà també *Castell d'Ariet* i també hi hagué una *font d'Ariet* allí mateix (xvii, 23). *Valld-* és un llogaret agr. a Baldomar, prop d'Artesa de Segre (vila en la qual també em donaren com a propi el cogn. *Ariet*, 1964).

PRON. MOD. *balđariét* Artesa, 1920; *balđeriét* i *balđariét* a Artesa, Montsonís, Ponts etc. (vacil·lant tots entre *a/e*), 1956; la *balđeriét* a Gàrzola (1956, xvii, 19); la *balđriét* (o *-deriét*) Alòs (xvii, 28), *balđariét* (cap a Ponts, xvii, 20). Parlant del mateix poblet, a Sta. Maria de Meià, me'n digueren *lo kastél* (i prou) (xvii, 38) i d'altres me l'anomenaren *lo Castell d'Ariet*; al·ludint tots ells —és clar— al castell en ruïnes que hi ha damunt el poblet. Com que els NLL en *Castell d'~* solen contenir un NP, això reforça la prova que es tracta d'un derivat del NP *Aries*.

DOC. ANT.: *Loch Darriot* a. 1359 (*CoDoACA* XII,